



# Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO  
MACIEJ SZPUNAR IŠVADA,  
pateikta 2023 m. kovo 9 d.<sup>1</sup>

**Byla C-680/21**

**UL,**  
**SA Royal Antwerp Football Club**  
**prieš**  
**Union royale belge des sociétés de football association ASBL,**  
**dalyvaujant**  
**Union des associations européennes de football (UEFA)**

(*Tribunal de première instance francophone de Bruxelles* (Prancūzų kalba bylas nagrinėjantis Briuselio pirmosios instancijos teismas, Belgija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – SESV 45 straipsnis – Laisvas darbuotojų judėjimas – SESV 165 straipsnis – Sportas – UEFA ir su ja susijusių nacionalinių futbolo federacijų reglamentai – Vietoje išugdyti žaidėjai“

## I. Įvadas

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl SESV 45 ir 101 straipsnių išaiškinimo pateiktas nagrinėjant futbolininko UL ir futbolo klubo *Royal Antwerp Football Club* (toliau – *Royal Antwerp*) ginčą su *Union royale belge des sociétés de football association ASBL* (Belgijos karališkoji futbolo federacija, toliau – URBSFA) ir *Union des associations européennes de football* (Europos futbolo federacijų asociacija, toliau – UEFA) dėl arbitražo sprendimo, kuriuo buvo atmestas UL ir *Royal Antwerp* pareikštas ieškinys dėl URBSFA, UEFA ir kitų nacionalinių futbolo federacijų, šios asociacijos narių, priimtų taisyklių negaliojimo ir žalos atlyginimo.

2. Teisingumo Teismo prašymu šioje išvadoje nagrinėjamas tik su laisvu darbuotojų judėjimu pagal SESV 45 straipsnį susijęs bylos aspektas. Nagrinėjamos taisyklės susijusios su vadinamaisiais „vietoje išugdytais žaidėjais“ (toliau – VIŽ), t. y. žaidėjais, kurie treniruojami klube arba nacionalinėje futbolo federacijoje, kuriai šis klubas priklauso. Iš esmės klausama, ar privalomas tam tikro VIŽ skaičiaus įtraukimas į rungtynių protokolą yra nepateisinamas laisvo darbuotojų judėjimo pagal SESV 45 straipsnį apribojimas.

<sup>1</sup> Originalo kalba: anglų.

3. Šioje išvadoje nurodysiu, kad ginčijamos nuostatos prieštarauja SESV 45 straipsniui (tik) tiek, kiek jos taikomos žaidėjams, kurie nėra iš konkretaus aptariamo klubo. Niekas nenori nuobodaus futbolo<sup>2</sup>, todėl, mano nuomone, galima pritarti tam tikriems šios pagrindinės nuostatos apribojimams.

## II. Faktinės aplinkybės, procesas ir prejudiciniai klausimai

### A. Ginčo šalys

4. UL yra 1986 m. gimęs futbolininkas, turintis trečiosios šalies ir Belgijos pilietybę. Jis daug metų užsiima profesine veikla Belgijoje. UL kelerius metus žaidė Belgijoje esančiame profesionaliame futbolo klube *Royal Antwerp*, o šiuo metu žaidžia kitame profesionaliame Belgijos futbolo klube.

5. UEFA yra pagal Šveicarijos teisę reglamentuojama asociacija, turinti buveinę Nione (Šveicarija). Ji buvo įsteigta 1954 m. siekiant, be kita ko, spręsti visus su futbolu susijusius klausimus, prižiūrėti ir kontroliuoti visų formų futbolo raidą, rengti ir organizuoti tarptautines futbolo varžybas ir turnyrus Europos lygiu. Jos narės – 55 nacionalinės futbolo federacijos, kurių nariai yra profesionalūs futbolo klubai. Aukščiausias UEFA organas yra kongresas, į kurį susirenka visos jos narės. Jos vykdomasis organas – vykdomasis komitetas; jo narius renka kongresas, *European Leagues* (Europos lygos, toliau – EL), Šveicarijoje įsikūrusi asociacija, atstovaujanti 37 nacionalinėms lygoms iš 30 skirtingų valstybių, ir *Association européenne des clubs* (Europos klubų asociacija, toliau – ECA), kuri atstovauja futbolo klubams.

6. URBSFA yra pagal Belgijos teisę reglamentuojama pelno nesiekianti asociacija, pripažinta *Fédération Internationale de football association* (Tarptautinė futbolo asociacijų federacija, toliau – FIFA), UEFA, kurios narė ji yra, ir *Comité Olympique et Interfédéral Belge* (Belgijos olimpinis ir tarpfederacinis komitetas, toliau – COIB). Jos tikslas – užtikrinti profesionalaus ir mėgėjiško futbolo sportinį ir administracinį organizavimą Belgijoje, taip pat jo populiarinimą.

### B. Ginčijamos nuostatos

#### 1. UEFA

7. 2005 m. vasario 2 d. UEFA vykdomasis komitetas priėmė taisykles, pagal kurias reikalaujama, kad UEFA klubų varžybose dalyvaujantys profesionalūs futbolo klubai į komandos dydžio limitu sąrašą įtrauktų ne daugiau kaip 25 žaidėjus ir kad tarp jų būtų tam tikras minimalus VIŽ skaičius. Tokius žaidėjus UEFA apibrėžia kaip žaidėjus, kurie, nepaisant pilietybės, būdami 15–21 metų amžiaus bent trejus metus treniravosi savo klube arba kitame tai pačiai nacionalinei federacijai priklausančiame klube. 2005 m. balandžio 21 d. Talino kongrese taisyklę dėl VIŽ patvirtino 52 federacijos, UEFA narės, tarp jų – URBSFA. Nuo 2008–2009 m. sezono UEFA reglamente numatyta, kad jos varžybose dalyvaujantys klubai privalo į ne daugiau kaip 25 žaidėjų sąrašą įtraukti bent 8 vietoje išugdytus žaidėjus. Bent keturi iš šių aštuonių žaidėjų turi būti treniravęsi atitinkamame klube.

<sup>2</sup> Nors tokie užkietėję aistruoliai, kaip Nick Hornby, savo 1992 m. romane „Fever Pitch“ gali teigti, kad „skūstis dėl nuobodaus futbolo yra šiek tiek tas pats, kas skūstis dėl liūdno „Karaliaus Lyro“ pabaigos: kažkaip nesuprantama esmė“, žr. *Penguin Books* edition, 2000, p. 127.

## 2. URBSFA

8. Atitinkamose URBSFA federalinio reglamento taisyklėse nustatyta, kad profesionalų futbolo divizionuose 1A ir 1B dalyvaujantys futbolo klubai turi pateikti *sąrašus*, į kuriuos galima įtraukti ne daugiau kaip 25 žaidėjus, iš jų bent 8 žaidėjai turi būti treniravęsi Belgijos klubuose (t. y. žaidėjai, kurie iki savo 23-ojo gimtadienio bent tris ištikus sezonus priklausė Belgijos klubui). Be to, bent trys iš šių aštuonių žaidėjų turi būti žaidę Belgijos klube bent tris sezonus iki savo 21-ojo gimtadienio<sup>3</sup>.

9. Be to, kiek tai susiję su *rungtynių protokolais*, klubai į juos turi įtraukti žaidėjus iš minėtų sąrašų ir bent šeši iš jų turi būti žaidę klube bent tris ištikus sezonus iki savo 23-ojo gimtadienio, o du iš jų – iki savo 21-ojo gimtadienio<sup>4</sup>.

10. Abiem atvejais, jeigu šie minimalūs reikalavimai neįvykdomi, tokių žaidėjų negalima pakeisti nustatytų sąlygų neatitinkančiais žaidėjais.

## C. Pagrindinė byla

11. 2020 m. vasario 13 d. UL pareiškė ieškinį *Cour belge d'arbitrage pour le sport* (Belgijos sporto arbitražo teismas, Belgija) ir prašė, be kita ko, pripažinti, kad UEFA ir URBSFA priimtose taisyklėse dėl VIŽ yra neteisėtos, nes pažeidžia SESV 45 straipsnį<sup>5</sup>, taip pat priteisti UL patirtos žalos atlyginimą. Vėliau *Royal Antwerp* savanoriškai įstojo į bylą ir taip pat pareikalavo atlyginti dėl šių taisyklių padarytą žalą. UEFA nebuvo arbitražo proceso šalis.

12. 2020 m. liepos 10 d. *Cour belge d'arbitrage pour le sport* (Belgijos sporto arbitražo teismas) nusprendė, kad šie reikalavimai yra nepriimtini tiek, kiek susiję su UEFA priimtomis taisyklėmis dėl VIŽ, ir priimtini, bet nepagrįsti tiek, kiek susiję su URBSFA priimtomis atitinkamomis taisyklėmis.

13. Dėl URBSFA priimtų taisyklių *Cour belge d'arbitrage pour le sport* (Belgijos sporto arbitražo teismas) iš esmės konstatavo, kad jomis nepažeidžiamas SESV 45 straipsnyje garantuojamas laisvas darbuotojų judėjimas, nes jos taikomos vienodai, pagal jas nediskriminuojama dėl pilietybės ir jos bet kuriuo atveju yra pateisinamos remiantis teisėtais tikslais ir nėra jiems neproporcingos<sup>6</sup>.

14. Taigi *Cour belge d'arbitrage pour le sport* (Belgijos sporto arbitražo teismas) atmetė UL ir *Royal Antwerp* reikalavimus dėl žalos atlyginimo.

15. 2020 m. rugsėjo 1 d. UL ir *Royal Antwerp* kreipėsi su ieškiniu į *Tribunal de première instance francophone de Bruxelles* (Prancūzų kalba bylas nagrinėjantis Briuselio pirmosios instancijos teismas) dėl arbitražo sprendimo panaikinimo remiantis tuo, kad jis prieštarauja viešajai tvarkai, pagal Belgijos *Code judiciaire* (Teismų kodeksas) 1717 straipsnį.

<sup>3</sup> Tai matyti iš URBSFA federalinio reglamento ankstesnių P335.11 ir P1422 straipsnių, siejamų su šiuo metu galiojančiais B4.112 ir B6.109 straipsniais.

<sup>4</sup> Tai matyti iš URBSFA federalinio reglamento ankstesnio P1422 straipsnio ir šiuo metu galiojančio B6.109 straipsnio.

<sup>5</sup> Ir SESV 101 straipsnį.

<sup>6</sup> Be to, Belgijos sporto arbitražo teismas nusprendė, kad nebuvo pažeistas SESV 101 straipsnis.

16. Grįsdami savo reikalavimus jie iš esmės teigia, kad UEFA ir URBSFA taisyklėmis dėl VIŽ pažeidžiama SESV 45 straipsnyje įtvirtinta darbuotojų judėjimo laisvė, nes šiomis taisyklėmis ribojama tiek profesionalaus futbolo klubo, kaip antai *Royal Antwerp*, galimybė įdarbinti žaidėjus, kurie neatitinka jose nustatytų vietos ar kilmės reikalavimų, ir leisti jiems žaisti per rungtynes, tiek galimybė tokiam žaidėjui, kaip UL, įsidarbinti klube arba būti išleistam žaisti į aikštę, jeigu jis negali remtis tokiu priklausymu šiam klubui.

17. 2021 m. lapkričio 9 d. UEFA pateikė prašymą dėl savanoriško įstojimo į bylą, kuris 2021 m. lapkričio 26 d. nutartimi buvo pripažintas priimtinu.

18. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teismas pirmiausia pažymi, kad arbitražo sprendimas, kurį prašoma panaikinti, buvo grindžiamas: i) daliniu UL ir *Royal Antwerp* reikalavimų nepriimtiniu ir likusių reikalavimų atmetimu kaip nepagrįstu; ir ii) dviejų Sąjungos teisės nuostatų, t. y. SESV 45 ir 101 straipsnių, kurių galimas nesilaikymas, atsižvelgiant į jų pobūdį ir susijusią Teisingumo Teismo jurisprudenciją, prireikus galėtų būti laikomas viešosios tvarkos pažeidimu, kaip tai suprantama pagal Belgijos teismų kodekso 1717 straipsnį, aiškinimu ir taikymu.

19. Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog tam, kad galėtų priimti sprendimą, būtina iš Teisingumo Teismo gauti SESV 45 ir 101 straipsnių išaiškinimą. Šiam teismui kyla klausimas, ar šios taisyklės neturi ribojamojo poveikio laisvam darbuotojų judėjimui ir konkurencijai, taip pat, ar jos pagrįstos, tinkamos, būtinos ir proporcingos jomis siekiamiems tikslams. Esant šioms aplinkybėms, teismas remiasi, be kita ko, Europos Komisijos paskelbtu pranešimu spaudai ir šios institucijos prašymu atliktu tyrimu, iš kurių matyti, kad: i) šios taisyklės turi arba gali turėti ribojamąjį poveikį laisvam darbuotojų judėjimui; ir kad ii) klausimas, ar šis poveikis yra proporcingas labai ribotai iš jų gaunami naudai, atsižvelgiant į mažiau ribojančias alternatyvias priemones, kurios atrodo įmanomos, yra išsamiai nagrinėjamas visų pirma per šios institucijos pradėtą procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo<sup>7</sup>.

#### D. Prejudiciniai klausimai

20. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes *Tribunal de première instance francophone de Bruxelles* (Prancūzų kalba bylas nagrinėjantis Briuselio pirmosios instancijos teismas) 2021 m. spalio 15 d. nutartimi (ją Teisingumo Teismas gavo 2021 m. lapkričio 11 d.) pateikė Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar SESV 101 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jam prieštarauja UEFA vykdomojo komiteto 2005 m. vasario 2 d. priimtas planas dėl VIŽ, kurį 2005 m. balandžio 21 d. Talino kongrese patvirtino 52 UEFA priklausančios federacijos ir kuris buvo įgyvendintas UEFA ir jai priklausančių federacijų priimtais reglamentais?
2. Ar SESV 45 ir 101 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama taikyti URBSFA federalinio reglamento P335.11 ir P.1422 straipsniuose suformuluotas taisykles dėl vietoje išugdytų žaidėjų įrašymo į rungtynių protokolą ir leidimo jiems žaisti per rungtynes, pakartotas naujojo URBSFA reglamento 4 antraštinės dalies B4.1[12] straipsnyje ir 6 antraštinės dalies B6.109 straipsnyje?“

<sup>7</sup> Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismas nori sužinoti, ar taisyklės dėl VIŽ gali būti laikomos įmonių susitarimu, įmonių asociacijos sprendimu arba suderintais veiksmais, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį.

21. Rašytines pastabas pateikė UL, *Royal Antwerp*, URBSFA, UEFA, Belgijos, Graikijos, Lenkijos, Portugalijos, Rumunijos ir Švedijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija. UL, *Royal Antwerp*, URBSFA, UEFA, Lenkijos, Rumunijos, Švedijos vyriausybės ir Komisija dalyvavo posėdyje, kuris įvyko 2022 m. lapkričio 15 d.

### III. Vertinimas

22. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išaiškinti, ar UEFA (1 klausimas) ir URBSFA (2 klausimas) taisyklės dėl VIŽ atitinka Sąjungos teisę. Įdomu tai, kad, kitaip nei 2 klausime, 1 klausime nėra nuorodos į SESV 45 straipsnį.

23. Šioje išvadoje reikia išnagrinėti, ar SESV 45 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama taikyti taisykles, kaip antai nustatytas atitinkamame URBSFA reglamente, dėl vietoje išugdytų žaidėjų įtraukimo į rungtynių protokolą ir leidimo jiems žaisti per rungtynes. Kadangi minėtas URBSFA reglamentas iš esmės grindžiamas UEFA taisyklėmis, šioje išvadoje išnagrinėsiu ir jas.

24. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausimus užduoda iš esmės tam, kad išsiaiškintų, ar SESV 45 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama taikyti UEFA ir URBSFA priimtas taisykles dėl VIŽ.

#### A. Priimtinumai

25. URBSFA teigia, kad abu klausimai turėtų būti pripažinti nepriimtinais, nes jie nėra svarbūs ieškovams pagrindinėje byloje ir yra hipotetiniai. Be to, ji tvirtina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas ginčas yra visiškai nacionalinio pobūdžio, atsižvelgiant į UL pilietybę, *Royal Antwerp* įsisteigimo vietą ir nagrinėjamų taisyklių teritorinę taikymo sritį, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašoma priimti sprendimą tik *inter partes*.

26. UEFA mano, kad prejudicinius klausimus reikia pripažinti nepriimtinais, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepakankamai išsamiai nurodė faktines ir teises aplinkybes, kurioms esant juos pateikė, visų pirma neįvardijo, kurios nacionalinės futbolo federacijos priėmė su VIŽ susijusias taisykles ir nepateikė paties šių įvairių taisyklių turinio. Be to, šis teismas neįrodė, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas ginčas yra tarptautinio pobūdžio. Dar daugiau, kadangi nutartis pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą buvo priimta prieš išklausant UEFA, dėl nepakankamai tiksliai ir išsamiai nurodytų bylos faktinių ir teisinių aplinkybių UEFA negalėjo apginti savo teisių.

27. Panašiai Rumunijos vyriausybė ir Komisija sutinka su URBSFA ir UEFA teiginiu, kad klausimas dėl SESV 45 straipsnio išaiškinimo pateiktas nesant jokio užsienio, kaip išorės, elemento pagrindinėje byloje, taip pat nesant jokios prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo užuominos apie tai, kad šis išaiškinimas reikalingas šiai bylai išspręsti, nepaisant to, kad ginčas yra visiškai vidaus pobūdžio.

28. Nors ir suprantu ankstesniuose punktuose aprašytus nuogastavimus<sup>8</sup>, manau, kad nagrinėjamoje byloje pateikti klausimai yra priimtini.

<sup>8</sup> UL gyvenamoji vieta ir *Royal Antwerp* buveinė yra Belgijoje, tad šiuo požiūriu nėra jokio tarpvalstybinio elemento.

29. Vertinant argumentą, kad byla nėra priimtina dėl tariamos visiškai vidaus situacijos, pirmiausia reikia nurodyti Teisingumo Teismo sprendimą *Ullens de Schooten*<sup>9</sup>, kuriame jis aiškiai apibendrina ir suklasifikavo keturis atvejus, kai bylos, iškeltos susiklosčius visiškai vidaus situacijoms, vis dėlto yra priimtinos tam, kad būtų priimtas prejudicinis sprendimas. Pirmasis atvejis susijęs su galimybe, kad kitose valstybėse narėse įsisteigę piliečiai buvo arba yra suinteresuoti pasinaudoti atitinkama laisve tam, kad galėtų vykdyti veiklą valstybės narės, kuri priėmė nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus, teritorijoje, todėl šie teisės aktai, vienodai taikomi tiek tos valstybės narės piliečiams, tiek kitų valstybių narių piliečiams, gali daryti poveikį, kuris nėra susijęs tik su šia valstybe nare<sup>10</sup>. Šiuo požiūriu neatmestina, kad kitose valstybėse narėse įsikūrę futbolininkai dėl nagrinėjamų nuostatų negali patekti į Belgijos rinką.

30. Be to, reikia turėti omenyje, kad šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi kompetenciją tik nustatyti, ar arbitražo sprendimu buvo pažeista viešoji tvarka. Iš esmės atlikdamas vertinimą tas teismas neturi apsiriboti konkrečiomis šios bylos faktinėmis aplinkybėmis, nes viešosios tvarkos aspektai neišvengiamai peržengia individualių bylų ribas.

31. Be to, pažymėtina, kad nacionaliniu lygmeniu šios bylos dalykas yra ne UL ir *Royal Antwerp* ginčas, o ginčijamos UEFA ir URBSFA priimtose nuostatos. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme nagrinėjamas ieškinys dėl arbitražo sprendimo panaikinimo nėra pareikštas dėl hipotetinės situacijos. Šis arbitražo sprendimas grindžiamas *Cour belge d'arbitrage pour le sport* (Belgijos sporto arbitražo teismas) atliktu SESV 45 straipsnio<sup>11</sup> aiškinimu ir taikymu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad privalo patikrinti šio aiškinimo ir taikymo pagrįstumą, siekdamas nustatyti, ar arbitražo sprendimas prieštarauja viešajai tvarkai, ar ne. Taigi *Cour belge d'arbitrage pour le sport* (Belgijos sporto arbitražo teismas) taikė SESV 45 straipsnį taip, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo abejonių. Nei *Cour belge d'arbitrage pour le sport* (Belgijos sporto arbitražo teismas), nei atitinkamai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo neprašoma įvertinti konkrečios UL situacijos. Veikia UL, kurio požiūrį vėliau palaikė *Royal Antwerp*, prašė pripažinti, kad UEFA ir URBSFA priimtose taisyklės dėl VIŽ yra neteisėtos, nes prieštarauja Sąjungos teisei. Svarstydamas, ar panaikinti arbitražo sprendimą, kuriame konstatuota, kad Sąjungos teisė nepažeista, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išnagrinėti visas ginčijamas nuostatas apskritai.

32. Galiausiai dėl UEFA teiginio, kad ji nebuvo išklaudyta prieš priimant nutartį perduoti šiuos klausimus spręsti Teisingumo Teismui, pakanka pasakyti, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją jis neturi tikrinti, ar sprendimas perduoti jam nagrinėti tam tikrą klausimą buvo priimtas pagal nacionalines teismų veiklos organizavimo ir proceso taisykles<sup>12</sup>.

33. Taigi siūlau Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus laikyti priimtinais.

## B. Ginčo esmė

34. Pagal SESV 45 straipsnį Sąjungoje užtikrinama darbuotojų judėjimo laisvė.

<sup>9</sup> 2016 m. lapkričio 15 d. sprendimas (C-268/15, EU:C:2016:874).

<sup>10</sup> Žr. 2016 m. lapkričio 15 d. Sprendimą *Ullens de Schooten* (C-268/15, EU:C:2016:874, 50 punktas).

<sup>11</sup> Taip pat SESV 101 straipsnio.

<sup>12</sup> Žr., pavyzdžiui, 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimą *Deliège* (C-51/96 ir C-191/97, EU:C:2000:199, 29 punktas).

35. Sporto veikla, kuri yra ekonominio gyvenimo dalis, patenka į Sutartyje numatytų pagrindinių laisvių taikymo sritį<sup>13</sup>, o tai reiškia, kad profesionalūs futbolininkai, užsiimantys ekonomine veikla, turi būti laikomi „darbuotojais“, kaip tai suprantama pagal SESV 45 straipsnį<sup>14</sup>.

36. Be to, dėl subjektų, kuriems privalomas SESV 45 straipsnis, jurisprudencijoje aiškiai nustatyta, kad ši nuostata taikoma privatiems subjektams, kaip antai UEFA ir URBSFA, kurie kolektyviai reglamentuoja apmokamą darbą<sup>15</sup>.

## 1. Ginčijamos nuostatos

37. Šiame etape manau, kad būtų naudinga trumpai priminti nagrinėjamas nuostatas.

38. Pagal UEFA reglamentą VIŽ apibrėžiami kaip žaidėjai, kurie, nepaisant jų pilietybės, būdami 15–21 metų amžiaus bent trejus metus treniravosi savo klube arba kitame tai pačiai nacionalinei federacijai priklausančiame klube. Be to, pagal UEFA reglamentą viename iš UEFA varžybų<sup>16</sup> dalyvaujantys klubai privalo į ne daugiau kaip 25 žaidėjų sąrašą įtraukti mažiausiai 8 vietoje išugdytus žaidėjus. Bent keturi iš šių žaidėjų turi būti treniravęsi atitinkamame klube.

39. Pagal URBSFA taisyklės URBSFA kompetencijai priskiriamose varžybose dalyvaujantys klubai turi į ne daugiau kaip 25 žaidėjų sąrašą įtraukti mažiausiai 8 žaidėjus, iki 23-ojo gimtadienio (3 iš šių 8 žaidėjų – iki 21-ojo gimtadienio) žaidusius tame arba kitame Belgijos klube bent tris sezonus. Be to, kiek tai susiję su *rungtynių protokolais*, klubai į juos turi įtraukti šiame sąrašė nurodytus žaidėjus ir bent šeši iš jų turi būti žaidę klube bent tris ištiesus sezonus iki 23-ojo gimtadienio, o du iš jų – iki 21-ojo gimtadienio.

40. Abiem atvejais (UEFA ir URBSFA), jeigu šie minimalūs reikalavimai netenkinami, šių žaidėjų negalima pakeisti kitais nustatytų sąlygų neatitinkančiais žaidėjais.

## 2. Apribojimas

41. Toliau išnagrinėsiu, ar ginčijamos nuostatos yra SESV 45 straipsnio apribojimas.

42. UL, *Royal Antwerp* ir Komisija<sup>17</sup> mano, kad ginčijamos nuostatos ne tik daro poveikį laisvam darbuotojų judėjimui Sąjungoje, bet ir lemia netiesioginę diskriminaciją dėl pilietybės. O UEFA ir URBSFA tvirtina, kad ginčijamos nuostatos ne tik vienodai taikomos visiems žaidėjams, nepaisant jų pilietybės, bet ir nesudaro kliūčių laisvam žaidėjų judėjimui.

<sup>13</sup> Taip pat žr. Forsthoff, U., Eisendle, D., Grabitz, E., Hilf, M. ir Nettesheim, M. leidinyje *Das Recht der Europäischen Union*, 76. EL., atnaujintas 2022 m. gegužės mėn., C. H. Beck, Munich, Art. 49 AEUV, 104 punktas.

<sup>14</sup> Tai atitinka jurisprudenciją nuo 1976 m. liepos 14 d. Sprendimo *Donà* (13/76, EU:C:1976:115, 13 punktas). Taip pat žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 73 punktas). Apskritai pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją sąvoka „darbuotojas“ yra autonominė ir neturi būti aiškinama siaurai. „Darbuotoju“ laikytinas bet kuris asmuo, vykdamas realią ir faktinę veiklą, išskyrus tokios mažos apimties veiklą, kuri yra nereikšminga ir pagalbinė. Žr. 2017 m. liepos 19 d. Sprendimą *Abercrombie & Fitch Italia* (C-143/16, EU:C:2017:566, 19 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

<sup>15</sup> Tai atitinka jurisprudenciją nuo 1974 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Walrave ir Koch* (36/74, EU:C:1974:140, 17 punktas). Taip pat žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 82 punktas); 2000 m. balandžio 13 d. Sprendimą *Lehtonen ir Castors Braine* (C-176/96, EU:C:2000:201, 35 punktas) ir 2010 m. kovo 16 d. Sprendimą *Olympique Lyonnais* (C-325/08, EU:C:2010:143, 30 punktas).

<sup>16</sup> T. y. šiose ketveriose varžybose: UEFA čempionų lygoje, Europos lygoje, Konferencijos lygoje ir Supertaurėje.

<sup>17</sup> Kuri, kaip jau nurodyta šioje išvadoje, vis dėlto mano, kad klausimas nepriimtinas dėl tarpvalstybinio elemento tariamo nebuvimo.

43. Mano nuomone, ginčijamos nuostatos gali sukelti netiesioginę kitų valstybių narių piliečių diskriminaciją. Akivaizdu, kad kuo jaunesnis žaidėjas, tuo labiau tikėtina, kad jis gyvena savo kilmės vietoje<sup>18</sup>. Taigi ginčijamos nuostatos turi neigiamos įtakos būtent žaidėjams iš kitų valstybių narių.

44. Ginčijamos nuostatos faktiškai reiškia reikalavimą, kurį gali atitikti tik tam tikroje vietoje buvę asmenys. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas ne kartą konstatavo, kad nacionalinės taisyklės, pagal kurias skirstoma remiantis gyvenamosios vietos kriterijumi, gali labiau pakenkti kitų valstybių narių nacionaliniams subjektams, nes nerezidentai paprastai yra užsieniečiai<sup>19</sup>. Be to, pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją kvalifikacijos reikalavimai, būtini norint verstis tam tikra profesine veikla, yra netiesiogiai diskriminuojantis darbuotojų judėjimo laisvės apribojimas<sup>20</sup>. Taisyklės dėl VIŽ gali apriboti žaidėjų, kurie yra Sąjungos piliečiai, galimybes laisvai pereiti iš vienos valstybės narės klubo į kitos valstybės narės klubą. Nors ginčijamos nuostatos suformuluotos neutraliai, dėl jų vietos žaidėjų padėtis palankesnė nei kitų valstybių narių žaidėjų<sup>21</sup>.

45. Bet kuriuo atveju, net jeigu būtų nuspręsta, kad ginčijamos nuostatos nėra netiesiogiai diskriminuojančios (o šiuo atveju taip nėra), jos neabejotinai yra (paprastas) laisvo futbolininkų judėjimo apribojimas. Šiuo klausimu primenu, kad Teisingumo Teismas yra konstatavęs, jog taisyklės, draudžiančios krepšinio klubui per nacionalinio čempionato rungtynes išleisti į aikštę žaidėjus iš kitų valstybių narių, jei perkėlimas įvyko po tam tikros datos, „yra kliūtis laisvam darbuotojų judėjimui“<sup>22</sup>.

46. Beje, reikėtų paminėti, kad nustatant, ar yra apribojimas, UEFA ir URBFA pasirinkta VIŽ apibrėžtis, pagal kurią VIŽ – ne tik konkretaus klubo, bet ir atitinkamos nacionalinės lygos žaidėjai, yra nesvarbi. Abiem atvejais 8 žaidėjai negali būti atvykę iš kitos valstybės narės klubo, o 17 – gali. Vis dėlto skirtumas tarp klubo žaidėjų ir tos pačios lygos žaidėjų tampa svarbus, kai reikia nustatyti, ar ginčijamos nuostatos proporcingos.

<sup>18</sup> Tai nereiškia, kad nėra žaidėjų, kurie išvyksta į užsienį būdami itin jauno amžiaus. Vis dėlto tai tik nedidelė dalis žaidėjų ir tai yra išimtis, kuri patvirtina taisyklę, kad kuo jaunesnis žaidėjas, tuo labiau tikėtina, kad jis yra vietinis.

<sup>19</sup> Žr., pavyzdžiui, dėl SESV 45 straipsnio 1998 m. gegužės 7 d. Sprendimą *Clean Car Autoservice* (C-350/96, EU:C:1998:205, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Taip pat žr. Zawadzka-Łojek, A., „Ochrona interesu ogólnego na rynku wewnętrznym – dopuszczalne wyjątki i ograniczenia swobód. Model ochrony“ leidinyje *System Prawa Unii Europejskiego*, 7 t., *Prawo rynku wewnętrznego*, Varšuva, C. H. Beck, 2020, 197 punktas.

<sup>20</sup> Žr., pavyzdžiui, 1987 m. spalio 15 d. Sprendimą *Heylens ir kt.* (222/86, EU:C:1987:442, 9–11 punktai).

<sup>21</sup> Šiuo klausimu taip pat žr. Kliesch, J., *Der Status des Profifußballers im Europäischen Recht*, Nomos, Baden-Baden, 2017, p. 215 dėl UEFA taisyklių.

<sup>22</sup> Žr. 2000 m. balandžio 13 d. Sprendimą *Lehtonen ir Castors Braine* (C-176/96, EU:C:2000:201, 49 punktas). Šiame sprendime Teisingumo Teismas aiškiai remiasi savo 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimu *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 99 ir 100 punktai). Be to, savo 2010 m. kovo 16 d. Sprendime *Olympique Lyonnais* (C-325/08, EU:C:2010:143, 35 punktas) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Prancūzijoje sudaryta kolektyvinė sutartis, pagal kurią mokymus baigęs „espoir“ žaidėjas (16–22 metų amžiaus žaidėjas) savo pirmąją profesionalaus žaidėjo sutartį privalo sudaryti su jį mokusiu klubu, nes priešingu atveju tektų mokėti žalos atlyginimą, gali atgrasyti šį žaidėją pasinaudoti teise laisvai judėti.



### 3. Pateisinimas

47. Laisvo darbuotojų judėjimo apribojimas negali būti pateisinamas, nebent jis, pirma, grindžiamas vienu iš SESV 45 straipsnio 3 dalyje išvardytų pateisinimo pagrindų<sup>23</sup> arba privalomuoju bendrojo intereso pagrindu<sup>24</sup>, ir, antra, atitinka proporcingumo principą, t. y. yra tinkamas nuosekliai ir sistemingai užtikrinti siekiamo tikslo įgyvendinimą ir neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti<sup>25</sup>.

#### a) Dėl SESV 165 straipsnio

48. Atsižvelgiant į tai, kad įvairios bylos šalys savo pastabose daugybę kartų remiasi SESV 165 straipsniu, šioje teisinės analizės vietoje reikėtų pateikti keletą pastabų dėl šios nuostatos.

49. SESV 165 straipsnyje, kuris į Sutartis įtrauktas priėmus Lisabonos sutartį<sup>26</sup>, reglamentuojami trys skirtingi, tačiau tarpusavyje susiję klausimai: švietimo, jaunimo ir sporto. Jį sudaro keturios dalys. 1 dalyje išdėstytas bendrasis nuostatos tikslas ir loginis pagrindas, t. y. kad Sąjunga turi prisidėti prie Europos sporto reikalų skatinimo, kartu atsižvelgdama į jo specifinį pobūdį, savanoriška veikla paremtas struktūras ir jo socialinę bei švietimo funkciją. Toliau 2 dalyje nurodyta, ko konkrečiai Sąjunga siekia savo veiksmais – su tuo neįmanoma nesutikti<sup>27</sup>: plėtoti europinę pakraipą sporto srityje, skatinant teisingumą bei atvirumą sporto varžybose ir už sportą atsakingų organizacijų bendradarbiavimą, taip pat saugant sportininkų, ypač jauniausių, fizinį ir moralinį integralumą. Šio straipsnio 3 dalyje pabrėžiama bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis, ypač su Europos Taryba<sup>28</sup>, svarba. Galiausiai (ir tai labai svarbu) 4 dalyje įtvirtintas leidimas Sąjungos politinėms institucijoms<sup>29</sup> „pagal įprastą teisėkūros procedūrą“ „priim[ti] skatinančias priemones, išskyrus bet kokią <...> derinimą“<sup>30</sup>, ir Tarybai (vienai) Komisijos pasiūlymu priimti rekomendacijas.

#### 1) Pažodinis aiškinimas

50. Tai, kas nurodyta toliau, jau aiškiai matyti iš SESV 165 straipsnio teksto.

51. Pirma, ši nuostata skirta Sąjungai, o ne valstybėms narėms ar kitiems viešiesiems subjektams, jau nekalbant apie privačius subjektus. Antra, vartojamos sąvokos („prisidėjimas“, „skatinimas“, „atsižvelgimas“, „plėtojimas“, „bendradarbiavimas“) paprastai būdingos neprivalomojo pobūdžio

<sup>23</sup> Viešąja tvarka, visuomenės saugumu ir visuomenės sveikata.

<sup>24</sup> Laikui bėgant Teisingumo Teismas taikė įvairią terminiją neekonominio pobūdžio priežastims, kaip pateisinimo pagrindams, kurios buvo (ir yra) plėtojamos jurisprudencijoje, apibūdinti. Žr. Martucci, F., *Droit du marché intérieur de l'Union européenne*, Presses Universitaires de France, Paryžius, 2021, 261 punktas. Kad būtų paprasčiau, šioje išvadoje vartosiu sąvoką „privalomasis bendrojo intereso pagrindas“.

<sup>25</sup> Šiuo klausimu iš esmės žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 104 punktas); 2010 m. kovo 16 d. Sprendimą *Olympique Lyonnais* (C-325/08, EU:C:2010:143, 38 punktas) ir 2019 m. spalio 10 d. Sprendimą *Krah* (C-703/17, EU:C:2019:850, 55 punktas).

<sup>26</sup> Dėl šios nuostatos genezės žr. generalinio advokato A. Rantos išvadą byloje *European Superleague Company* (C-333/21, EU:C:2022:993, 29 punktas).

<sup>27</sup> Šeši iš septynių šioje dalyje nustatytų tikslų susiję su švietimu ir tik vienas – su sportu.

<sup>28</sup> Tiek, kiek šioje nuostatoje daroma nuoroda į Europos Tarybą, ši nuostata yra konkreti pagal SESV 220 straipsnio 1 dalį Sąjungai tenkančios bendros pareigos visais tinkamais būdais bendradarbiauti su Europos Taryba išraiška. Taip pat žr. mano išvadą byloje *The English Bridge Union* (C-90/16, EU:C:2017:464, 33 punktas).

<sup>29</sup> Šioje išvadoje Sąjungos politines institucijas suprantu kaip Komisiją, Tarybą ir Parlamentą.

<sup>30</sup> Iš tiesų reikia šiek tiek laiko norint suprasti šią nuostatą – pagal ją politinėms institucijoms orvėliškai leidžiama pasinaudoti įprasta teisėkūros procedūra siekiant priimti... bet ką, tik ne teisės aktus.

teisei. Trečia, SESV 165 straipsnis apima tiek profesionalų, tiek mėgėjišką sportą, nesvarbu, ar juo užsiimama klubuose, ar individualiai<sup>31</sup>. Ketvirta, nors šioje nuostatoje kalbama apie įprastą teisėkūros procedūrą, SESV 165 straipsnio 4 dalis nėra teisinis pagrindas leisti politinėms institucijoms priimti teisiškai privalomus aktus, kaip tai suprantama pagal SESV 288 straipsnį<sup>32</sup>. Taigi SESV 165 straipsnio 4 dalis yra ne kas kita, kaip „netikras teisinis pagrindas“, būdingas dalykams, kurie patenka į Sąjungos politikos sritį, kai valstybės narės, kaip Sutarčių rengėjos, nenori suteikti Sąjungai jokių susijusių teisėkūros įgaliojimų. Beje, šis aspektas jau atsispindi SESV 2 straipsnio 5 dalyje ir 6 straipsnio e punkte: sporto srityje Sąjungos „kompetencija“ yra ne teisėkūros, o tik „atlikti veiksmus siekiant paremti, koordinuoti ar papildyti valstybių narių veiksmus“<sup>33</sup>.

## 2) Sisteminiis ir teleologiniis aiškinimas

52. Kalbant apie SESV 165 straipsnį SESV struktūroje, pažymėtina, kad šis straipsnis yra SESV trečiosios dalies XII antraštinėje dalyje<sup>34</sup>, taigi jis pateiktas prie visų kitų Sąjungos politikos sričių.

53. Atsižvelgiant į tai galima daryti tokias išvadas.

54. Pirma, SESV 165 straipsnis nėra bendrai taikoma nuostata, kaip tai suprantama pagal SESV pirmosios dalies II antraštinę dalį<sup>35</sup>. Antra, UEFA ir URBSFA, kaip privatūs subjektai, tiek, kiek jos kolektyviai reglamentuoja apmokamą darbą, nevykdo ir neįgyvendina Sąjungos politikos. Tokią veiklą turi vykdyti Sąjungos teisės aktų leidėjas (ir antrinės teisės perkėlimo į nacionalinę teisę, taikymo bei įgyvendinimo subjektai). Veikiau UEFA ir URBSFA remiasi viešosios tvarkos tikslu tam, kad pateisintų pagrindinės laisvės apribojimą. Nagrinėjamu atveju jos funkcinio požiūriu panašios ne į Sąjungos instituciją, kuri veikia<sup>36</sup> pagal SESV 165 straipsnį, o į valstybę narę, siekiančią pateisinti pagrindinės laisvės apribojimą. Kitaip tariant, nagrinėjamas atvejis yra *neigiamos* integracijos atvejis, kai subjektas ketina apriboti pagrindinę laisvę, siekdamas paskatinti kitos politikos, kuri, jo manymu, yra svarbesnė, įgyvendinimą. Ši kita politika priskiriama sporto sričiai. Trečia, ne UEFA ar URBSFA turi įgyvendinti Sąjungos veiksmus pagal SESV 165 straipsnį. Jos yra privatūs subjektai, atliekantys ne tik reguliavimo, bet ir ekonomines funkcijas. Ketvirta, Sąjungos politinės institucijos, žinoma, gali kažkodėl nuspręsti paskelbti<sup>37</sup> Europos sporto modelį, remdamosi SESV 165 straipsniu ar kokia nors kita nuostata. Vis dėlto tai nereiškia, kad Sąjungos institucijoms tenkančios funkcijos vienaip ar kitaip perduodamos UEFA arba URBSFA. Penkta, UEFA ir URBSFA negali būti suteikta laisvė remiantis SESV 165 straipsniu savo nuožiūra apriboti SESV 45 straipsnyje numatytą pagrindinę laisvę. Šios pagrindinės laisvės apribojimai, kuriuos taiko tokie subjektai, kaip UEFA ir URBSFA, turi būti vertinami kaip ir visi kiti apribojimai pagal įprastus principus.

<sup>31</sup> Šiuo klausimu taip pat žr. Odendahl, K. leidinyje Pechstein M., Nowak, C., Häde, U., *Frankfurter Kommentar zu EUV, GRC und AEUV*, Band III, Mohr Siebeck, Tübingen, 2017, Art. 165 AEUV, 9 punktas.

<sup>32</sup> T. y. reglamentus, direktyvas ir sprendimus.

<sup>33</sup> Žr. SESV 2 straipsnio 5 dalį ir 6 straipsnio e punktą. Toliau 2 straipsnio 5 dalyje patikslinta, kad tokie veiksmai nepanaikina valstybių narių kompetencijos tose srityse.

<sup>34</sup> T. y. jis pateiktas tarp Europos socialinio fondo ir kultūros.

<sup>35</sup> Toks privilegijuotas statusas suteiktas tik tiems klausimams, kuriuos Sutarčių rengėjos akivaizdžiai laiko svarbesniais – tarp daugelio pavyzdžių galima paminėti nediskriminavimą (SESV 8 ir 10 straipsniai), aplinkos apsaugą (SESV 11 straipsnis), vartotojų apsaugą (SESV 12 straipsnis) arba duomenų apsaugą (SESV 16 straipsnis).

<sup>36</sup> Atsargiai vartoju žodį „veikti“, nes nėra tinkamesnio, atsižvelgiant į tai, kad, kaip jau nurodyta, pagal SESV 165 straipsnį Sąjungos institucijoms neleidžiama užsiimti teisėkūra, kaip tai paprastai suprantama.

<sup>37</sup> Beje, norėčiau pažymėti, kad politinės institucijos akivaizdžiai nusprendė nederinti ir nereguluoti su vidaus rinka susijusių sporto klausimų pagal SESV 114 straipsnį.

### 3) Reikšmė nagrinėjamai bylai

55. Visa tai, kas išdėstyta, nereiškia, kad SESV 165 straipsnio teisinė galia yra tokia ribota<sup>38</sup>, kad jis neturi visiškai jokios reikšmės nagrinėjamai bylai. Iš tiesų ši nuostata naudinga dviem aspektais: pirma, siekiant nustatyti SESV 45 straipsnio apribojimo pateisinimo pagrindą, vadinamą privalomuoju bendrojo intereso pagrindu, ir, antra, kaip nuoroda į tai, kas yra priimtina Sąjungoje ir visoje jos teritorijoje, kai reikia įvertinti proporcingumą<sup>39</sup>. Be to, būtent taip Teisingumo Teismas elgėsi ir anksčiau<sup>40</sup>.

#### b) Bendrojo intereso privalomojo pagrindo nustatymas

56. UEFA ir URBSFA iš esmės nurodo du skirtingus privalomuosius pagrindus, susijusius su bendroju interesu: jaunų žaidėjų treniravimo ir įdarbinimo skatinimą bei konkurencinės pusiausvyros tarp komandų UEFA klubų ir nacionalinėse varžybose gerinimą. Kiti nurodyti privalomieji bendrojo intereso pagrindai yra jaunų žaidėjų apsauga, nes reikia išsaugoti jų socialinę ir šeiminių aplinką ir išvengti įprasto jų ugdymo pertraukimo.

57. Šiuo klausimu pažymėtina, kad Teisingumo Teismas, atrodo, daro prielaidą, jog kai tokie subjektai, kaip UEFA ir URBSFA, kurie yra saistomi SESV 45 straipsnio, siekia remtis apribojimą pateisinančiais pagrindais, ginčijamų nuostatų viešasis arba privatusis pobūdis neturi jokios įtakos nei šių pagrindų apimčiai, nei jų turiniui<sup>41</sup>.

58. Galiu pritarti šiam teiginiui ir suprantu bendrąjį interesą išlaikyti vienodą su SESV 45 straipsniu susijusią tvarką, nepaisant to, ar apribojimus nustato viešieji, ar privatus subjektai. Vis dėlto svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad, priešingai nei valstybė narė, kuri yra viešasis subjektas, privatus subjektai, kaip antai UEFA ar URBSFA, atsižvelgdami į savo atitinkamą paskirtį siekia ekonominio pobūdžio tikslų<sup>42</sup>. Kartais tokie tikslai gali prieštarauti viešiesiems tikslams. Be to, UEFA ir URBSFA atlieka ir reguliavimo, ir ekonomines funkcijas. Kadangi šios funkcijos nėra atskirtos, gali kilti interesų konfliktų. Kitaip tariant, UEFA ir URBSFA elgtųsi neracionaliai, jeigu bandytų siekti viešųjų tikslų, kurie tiesiogiai prieštarauja jų komerciniams interesams.

59. Kai valstybės narės siekia pateisinti pagrindinės laisvės apribojimus, daroma prielaida, kad jos siekia remti ne vidaus rinkos, o kitą viešąjį interesą. Privataus subjekto atveju taip nėra ir to reikėtų nepamiršti atliekant tolesnę analizę. Būtent dėl šios priežasties man labiau patinka sąvokos, kurias Teisingumo Teismas vartoja Sprendime *Angonese*, kalbėdamas apie „teisėtai siekiamą

<sup>38</sup> Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal SESV 165 straipsnį, aiškinamą kartu su Sąjungos pilietybės taisyklėmis, SESV 18 ir 21 straipsniais, draudžiamos tam tikros nacionalinės sporto federacijos taisyklės, ribojančios judėjimo laisvę. Žr. 2019 m. birželio 13 d. Sprendimą *TopFit ir Biffi* (C-22/18, EU:C:2019:497).

<sup>39</sup> Šiuo klausimu visiškai pritariu generalinio advokato A. Rantos išvadai byloje *European Superleague Company* (C-333/21, EU:C:2022:993, 42 punktas), kurioje nurodyta, kad „nors sporto ypatumais negalima remtis siekiant išbraukti sporto veiklą iš ES ir SESV taikymo srities, SESV 165 straipsnyje pateiktos nuorodos į sporto ypatumus ir socialinę bei auklėjamąją funkciją gali būti svarbios, visų pirma analizuojant galimą objektyvų konkurencijos ar pagrindinių laisvių apribojimų sporto srityje pagrindimą“.

<sup>40</sup> Žr. 2010 m. kovo 16 d. Sprendimą *Olympique Lyonnais* (C-325/08, EU:C:2010:143, 39 punktas). Kiek tai susiję su įsisteigimo laisve pagal SESV 49 straipsnį, taip pat žr. 2022 m. rugsėjo 7 d. Sprendimą *Cilevičs ir kt.* (C-391/20, EU:C:2022:638, 59 punktas), kuriame Teisingumo Teismas tik bendrai paminėjo SESV 165 straipsnį prieš nagrinėdamas nacionalinės priemonės, kuri aiškiai pateko į SESV 165 straipsnyje reglamentuojamų klausimų sritį, ribojamąjį pobūdį.

<sup>41</sup> Žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 86 punktas).

<sup>42</sup> Taip pat žr. Weatherill, S., *European Sports Law*, T. M. C. Asser, The Hague, 2007, p. 60; jame pažymėta, kad nors Teisingumo Teismo požiūris yra „logiškai tvarkingas“, „neaišku, kaip [SESV 45 straipsnio 3 dalyje] esančias sąvokas galima tinkamai pakeisti, kad jos tiktų privačiam sektoriui“, ir atkreipiamas dėmesys į riziką, kad dėl leidimo privačioms šalims remtis viešaisiais pateisinimo pagrindais „jie gali būti pernelyg išplėsti“.

tikslą“<sup>43</sup>, nenurodydamas, kad toks tikslas būtinai turi atitikti *viešąjį* interesą. Dėl to taip pat dar svarbiau atidžiai išnagrinėti UEFA ir URBSFA nurodytų privalomųjų pagrindų *viešojo* intereso elementą.

60. Dėl profesionalaus sporto Teisingumo Teismas jau turėjo galimybę konstatuoti, kad, atsižvelgiant į didelę sporto veiklos, ypač futbolo, socialinę svarbą Sąjungoje, reikia pripažinti, kad jaunų žaidėjų įdarbinimo ir mokymo skatinimo tikslas yra teisėtas<sup>44</sup>. Tas pats pasakytina ir apie tikslą išlaikyti pusiausvyrą tarp klubų, užtikrinant tam tikrą lygį ir rezultatų nenuspėjamumą<sup>45</sup>.

### c) *Proporcingumas*

61. Ginčijamos nuostatos taip pat turi atitikti proporcingumo principą, t. y. jos turi būti tinkamos nuosekliai ir sistemingai užtikrinti siekiamų tikslų įgyvendinimą ir neviršyti to, kas būtina jiems pasiekti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės įvertinti, ar ginčijamos nuostatos proporcingos. Su tuo susijusi įrodinėjimo našta dėl taisyklių dėl VIŽ proporcingumo tenka UEFA ir URBSFA.

62. Remdamasis Teisingumo Teismui pateikta informacija ir šalių pareiškimais manau, kad Teisingumo Teismas yra pakankamai informuotas, kad galėtų pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui išaiškinimą dėl proporcingumo įvertinimo.

63. Bus įrodyta, kad kai kurie apribojimai yra pateisinami.

64. Apskritai teisinėje literatūroje pažymima, kad „sporto taisyklės turi ekonominį poveikį. Tačiau be tam tikrų pagrindinių taisyklių sporto nebūtų“<sup>46</sup>. Konkrečios profesionalaus sporto rinkos priklauso nuo konkurentų buvimo. Nesant jokių apribojimų, galėtų susiklostyti situacija, kai vienas klubas, galintis nusipirkti visus žaidėjus, atsidurtų tokioje padėtyje, kad kiti klubai jo faktiškai nebegalėtų įveikti. Būtų apmaudu, jei, pavyzdžiui, *Wisła Kraków* galėtų dominuoti visoje Lenkijos lygoje. „Gražus žaidimas“ prarastų dalį patrauklumo.

#### 1) *Tinkamumas*

65. Ginčijamos nuostatos turi būti tinkamos tariamiems privalomiesiems bendrojo intereso pagrindams įgyvendinti, t. y. taisyklės dėl VIŽ turi būti tinkamos jaunų žaidėjų treniravimui ir įdarbinimui skatinti ir komandų konkurencinei pusiausvyrai UEFA klubų bei nacionalinėse varžybose gerinti.

<sup>43</sup> Žr. 2000 m. birželio 6 d. sprendimą (C-281/98, EU:C:2000:296, 42 punktą). Šiuo klausimu taip pat žr. Müller-Graff, P.-Chr., „Die horizontale Direktwirkung der Grundfreiheiten“, *Europarecht*, 2014, p. 3–29, ypač p. 12.

<sup>44</sup> Žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 106 punktą) ir 2010 m. kovo 16 d. Sprendimą *Olympique Lyonnais* (C-325/08, EU:C:2010:143, 39 punktą).

<sup>45</sup> Žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 106 punktą). Teisingumo Teismas taip pat yra pripažinęs, kad sporto varžybų reguliarumas yra pagrįstas tikslas; žr. 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimą *Deliège* (C-51/96 ir C-191/97, EU:C:2000:199, 64 punktą) ir 2000 m. balandžio 13 d. Sprendimą *Lehtonen ir Castors Braine* (C-176/96, EU:C:2000:201, 53 punktą). Vis dėlto šioje byloje kalbama ne apie tokių varžybų reguliarumą, o veikiau apie sąlygas, kurias turi atitikti klubas tam, kad galėtų dalyvauti varžybose.

<sup>46</sup> Žr. Weatherill, S., *op. cit.*, p. 336.

*i) Jaunų žaidėjų treniravimas ir įdarbinimas*

66. Ginčijamos nuostatos iš esmės yra tinkamos jaunų žaidėjų treniravimo ir įdarbinimo tikslui pasiekti – tai, beje, pripažįsta ir *Royal Antwerp*<sup>47</sup>.

67. Vis dėlto man kyla tam tikrų abejonių dėl ginčijamų nuostatų bendro nuoseklumo, kiek tai susiję su VIŽ apibrėžtimi. Jeigu, kaip nustatyta UEFA ir URBSFA taisyklėse, VIŽ yra ne tik pačiame klube, bet ir kitame nacionalinės lygos klube treniravęsis žaidėjas, kyla klausimas, ar ginčijamos nuostatos iš tikrųjų padeda pasiekti tikslą, kad klubai treniruotų jaunos žaidėjus. Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal UEFA taisykles ne mažiau kaip pusė (t. y. keturi) VIŽ turi būti treniravęsi atitinkamame klube. Tai sušvelnina padėtį, bet neišsprendžia problemos iš esmės, t. y. pačios VIŽ sąvokos apibrėžties klausimo.

68. Akivaizdu, kad šios abejonės didėja, jeigu atitinkama nacionalinė lyga yra didelė, todėl manau, kad UEFA taisyklės kelia daugiau klausimų nei URBSFA, kuri, palyginti, yra viena iš mažesnių lygų, taisyklės. Jeigu didelės nacionalinės lygos klubas gali „nusipirkti“ iki pusės VIŽ, tikslas paskatinti tą klubą treniruoti jaunos žaidėjus nebūtų pasiektas.

69. Taigi, nors manau, kad reikalavimas į rungtynių protokolą įrašyti iš anksto nustatytą VIŽ skaičių yra pateisinamas, nesuprantu, kodėl, žvelgiant iš treniravimo perspektyvos, VIŽ sąvoka turėtų apimti ir žaidėjus, kurie nepriklauso konkrečiam klubui, bet žaidžia atitinkamoje nacionalinėje lygoje<sup>48</sup>.

*ii) Komandų konkurencinės pusiausvyros gerinimas*

70. Tie patys argumentai taikytini ir kalbant apie tikslą pagerinti komandų konkurencinę pusiausvyrą. Jeigu taikant ginčijamas nuostatas visi klubai privalo treniruoti, tikėtina, kad bendra komandų konkurencinė pusiausvyra padidėja. Kaip jau minėta, šis tikslas negali būti įgyvendintas, jeigu klubai gali pasitelkti kitų tos pačios lygos klubų VIŽ.

*iii) Išvada*

71. Apibendrinant galima daryti išvadą, kad ginčijamos nuostatos yra nenuoseklios, taigi netinkamos jaunų žaidėjų treniravimo ir komandų konkurencinės pusiausvyros pagerinimo tikslui pasiekti tiek, kiek VIŽ, kurie turi būti įtraukti į sąrašą, gali būti žaidėjai, išugdyti ne atitinkamame klube.

72. Tai reiškia, kad visos URBSFA nuostatos yra netinkamos, o UEFA nuostatos yra tinkamos tik iš dalies.

*2) Būtinumas*

73. Taip pat pažymėtina, kad ginčijamos nuostatos neturi viršyti to, kas būtina siekiant tikslo treniruoti ir įdarbinti jaunos žaidėjus.

<sup>47</sup> Žr. *Royal Antwerp* pateiktų pastabų 38 punktą.

<sup>48</sup> Jeigu manoma, kad klubams būtina turėti veiksmų laisvę pasitelkti ne tik savo, bet ir tos pačios lygos žaidėjus, manyčiau, kad tokia veiksmų laisvė būtų geriau užtikrinta sumažinus VIŽ skaičių ir kartu apribojus šią sąvoką taip, kad ji apimtų tik vietoje (kaip antai klube) išugdytus žaidėjus.

i) *Dėl UEFA ir URBSFA diskrecijos*

74. UEFA visų pirma teigia, kad yra suformuota jurisprudencija, pagal kurią „profesionalūs reguliavimo subjektai“ turi „didelę diskreciją“ pasirinkti konkretų tam tikros problemos sprendimą.

75. Šiuo klausimu atkreipti dėmesį į tai, kad daroma nuoroda tik į vieną (istorinį) Teisingumo Teismo sprendimą<sup>49</sup>, kuriame nagrinėtu atveju nacionalinis teismas turėjo įvertinti Nyderlandų advokatūros taikomas priemones<sup>50</sup>. Manau, kad, atsižvelgiant į šių bylų ypatumus, sunku suformuluoti bendrąjį principą, pagal kurį privatūs subjektai, kuriems privalomas SESV 45 straipsnis, turėtų didesnę diskreciją nei valstybės narės, esant panašioms situacijoms.

76. Sakyčiau, kad, kiek tai susiję su ketinimo pateisinti SESV 45 straipsnio apribojimus bendru vertinimu, veikia taikytina standartinė jurisprudencija. Šiuo atveju pažymėtina, kad akivaizdu, jog SESV 45 straipsnio saistomi subjektai turi tam tikrą veiksmų laisvę, kai reikia įvertinti, ar būtina spręsti tam tikras problemas ir kokiomis priemonėmis tai turėtų būti daroma. Šiuo požiūriu Teisingumo Teismas iš tiesų numato didesnę ir mažesnę diskreciją, atsižvelgdamas ne į autorių (valstybės narės ar „profesionalūs reguliavimo subjektai“), o į tikslo, kurio siekiama remiantis pateisinimo pagrindu, dalyką. Todėl Teisingumo Teismas numatė gana didelę diskreciją sprendžiant „jautrų (-ius) klausimą (-us)“, pavyzdžiui, dėl darbuotojų komandiravimo<sup>51</sup>, arba „labai specifinio pobūdžio“ klausimus, pavyzdžiui, dėl loterijų<sup>52</sup>. Beje, klasikinė situacija, kai Teisingumo Teismas suteikia tam tikrą veiksmų laisvę, yra visuomenės sveikatos srityje<sup>53</sup>. Galima teigti, kad diskrecija didėja, kai siekiamas dalykas peržengia klasikinės ekonominės politikos ribas<sup>54</sup>.

77. Vis dėlto šiuo atveju yra kitaip. Jaunų žaidėjų treniravimas ir įdarbinimas turi svarbų ekonominį aspektą, kaip ir komandų konkurencinės pusiausvyros pagerinimo tikslas. Kaip savo pastabose nurodė *Royal Antwerp*, žaidėjai, taip pat jauni, turi rinkos vertę, kuri galimo perkėlimo atveju visais požiūriais turi panašų poveikį ir jiems, ir klubams.

78. Taigi nematau pagrindo nukrypti nuo standartinės jurisprudencijos ir suteikti UEFA ir URBSFA didesnę nei valstybei narei įprastą diskreciją pateisinti SESV 45 straipsnio apribojimą.

ii) *Mažiau ribojančios priemonės*

79. Alternatyvios priemonės, kurias nurodo visų pirma UL ir *Royal Antwerp*, yra tiesioginės kompensacijos už jaunų žaidėjų treniravimą arba pajamų perskirstymas.

80. Komisija taip pat pažymi, kad neįrodyta, jog tokios priemonės būtų mažiau ribojančios ir sudarytų mažiau laisvo judėjimo pagal SESV 45 straipsnį kliūčių. Iš tiesų, nelygu jų konkreti struktūra, kai kurios iš šių priemonių, kaip antai atlyginimų viršutinė riba, netgi labiau apribotų

<sup>49</sup> Žr. UEFA rašytinių pastabų 50 ir 80 punktus, kuriuose daroma nuoroda į 2002 m. vasario 19 d. Sprendimą *Wouters ir kt.* (C-309/99, EU:C:2002:98, 110 punktas).

<sup>50</sup> Panašiai 2013 m. vasario 28 d. Sprendime *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas* (C-1/12, EU:C:2013:127, 96 punktas) Teisingumo Teismas, remdamasis savo 2002 m. vasario 19 d. Sprendimu *Wouters ir kt.* (C-309/99, EU:C:2002:98), išnagrinėjo, ar apskaitos specialistų asociacijos ribojamosios priemonės gali būti „pagrįstai“ laikomos būtinomis paslaugų kokybei užtikrinti.

<sup>51</sup> Žr. 1981 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Webb* (279/80, EU:C:1981:314, 18 punktas) dėl laisvės teikti paslaugas.

<sup>52</sup> Žr. 1994 m. kovo 24 d. Sprendimą *Schindler* (C-275/92, EU:C:1994:119, 59 ir paskesni punktai) dėl laisvės teikti paslaugas.

<sup>53</sup> Žr., pavyzdžiui, 2010 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Josemans* (C-137/09, EU:C:2010:774, 63 ir paskesni punktai) dėl laisvo prekių judėjimo ir laisvės teikti paslaugas.

<sup>54</sup> Šiuo klausimu taip pat žr. Forsthoft, U., Eisendle, D., *op. cit.*, 397 punktas.

klubų galimybes įdarbinti žaidėjus, o su treniravimu susijusių investicijų kompensavimo sistemos turėtų tiesioginį poveikį lygioms galimybėms ir pareikalautų daug administracinių priemonių, sąnaudų ir stebėsenos.

81. Be to, nėra jokių požymių, kad tokios priemonės būtų *vienodai veiksmingos* siekiant to paties tikslo – jaunų žaidėjų treniravimo. Visų pirma finansiškai stiprūs klubai galėtų „išsisukti“, t. y. netreniruoti jaunų žaidėjų ir juos pirkti iš kitų klubų, o tai neleistų pasiekti numatyto jaunų žaidėjų treniravimo tikslo ir bendro tikslo pagerinti komandų konkurencinę pusiausvyrą<sup>55</sup>.

### *iii) Išvada*

82. Darytina išvada, kad ginčijamos nuostatos, tiek, kiek jos tinkamos, yra būtinos jaunų žaidėjų treniravimo ir komandų konkurencinės pusiausvyros pagerinimo tikslams pasiekti.

## **IV. Išvada**

83. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Tribunal de première instance francophone de Bruxelles* (Prancūzų kalba bylas nagrinėjantis Briuselio pirmosios instancijos teismas, Belgija) pateiktus klausimus:

SESV 45 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama taikyti *Union des associations européennes de football* (Europos futbolo federacijų asociacija, UEFA) ir *Union royale belge des sociétés de football association* (Belgijos karališkoji futbolo federacija, URBSFA) priimtas taisyklės dėl vietoje išugdytų žaidėjų, pagal kurias klubai, norėdami dalyvauti atitinkamose varžybose, į sąrašą turi įrašyti ne mažiau kaip 8 vietoje išugdytus žaidėjus iš ne daugiau kaip 25 žaidėjų, jeigu šie vietoje išugdyti žaidėjai gali būti iš kito atitinkamos nacionalinės futbolo federacijos klubo.

<sup>55</sup> Šiuo klausimu taip pat žr. Kliesch, J., *Der Status des Profifußballers im Europäischen Recht*, Nomos, Baden-Baden, 2017, p. 232.